

Keře, obzor, oblaka

Jiří Hůla

Poslední díla Jaroslav J. Alta vznikala v Trstěnici, vesnici nedaleko Litomyšle, kam před patnácti lety z Kutné Hory přesídlil. Vztah k novému domovu, poměrná samota, blízkost přírody, její proměny během dne i roku, narůstající pocity sounáležitosti a (vzájemného) porozumění – to všechno kreslí a maluje. Výstavu v rodném městě nazval Keře, obzor, oblaka.

Keře. Nejen biblický hořící keř, ale i skutečný dřívěšál na malé zahradě. Během dne se proměňuje. Ráno, když slunce přichází, je průhledný (na velkém složeném obraze keře jsou mezery ve tvaru kříže). V půli dne se červeně rozsvítí, večer zčerná. Dokáže se (prý) odpoutat i od země. Keře jsou poslové krajiny, poselstvím bohů plynoucí oblaka – na pohled hmotná a zároveň prchavá tělesa – bělavé páry, které po modrém blankytu hynou. Mezi keři a oblaky je obzor. Jasný a přitom neuchopitelný, linie horizontu, ke které nikdy nelze dojít, dokud jsme, zůstaneme před obzorem. A – jedině cíl, kterého nelze dosáhnout, stojí za to. Konečné poznání také neexistuje, ani víra nemůže dát konečnou odpověď, jinak by ten velkolepý pokus života ztratil smysl. Neustále se ptáme, stále čekáme na odpovědi. O podstatných věcech života a smrti nevíme víc než předci a následníci na tom zřejmě budou stejně. Jaký smysl má umění?

Pro Jaroslava J. Alta zásadní. Díky tvorbě zažívá okamžiky zklidnění, ne-bolesti a ne-strachu. Snaží se tyto stavy a pocity zachytit, uchovat. To, co chce sdělit, není „v“, ale „za“ – za slovy, za tvary a barvami – za kresbou či obrazem, obrazně za obzorem. Má neustálé pochybnosti. V touze po absolutnu, po dokonalosti a v nemožnosti jejího naplnění je naše bída, velikost i smysl umění. Jak se může malíř zbavit pochybností? Nezůstat vně díla coby výrobce či pozorovatel, vstoupit do obrazu, nechat se vést procesem malby. Každý dotek, linie, barevná skvrna jsou sice dále nejisté, ale otevírají mu další a další prostory.

Chceme věřit, místy to cítíme, že energie vložená do kresby či obrazu v díle zůstává, že se neztrácí. Bez víry v cosi nadosobního, v existenci řádu, ztrácí jakékoli počínání smysl. Svými činy a myšlenkami se tak všichni podílíme na ustanovování či na popírání řádu. Vyrábět ano, ale tvořit bez víry nelze. Víra nezbavuje nejistoty. Díky novým kresbám a obrazům se malíř sice něco dozvídá, ale zároveň si klade další otázky. Jak má, nebo dokonce jak smí vypadat umění? A jsou ty jemně barevné tvary víc uměním, nebo více dílem náhody? Co vůbec sdělují, mohou oslovit i někoho jiného?

Namalováním obrazu proces dovršení díla nekončí. Nejen lidé, zvířata a rostliny, i věci mají auru. Energie (nevím, jak jinak to povědět) do nich vložená v nich zůstává, na rozdíl od jiné energie se neztrácí.

A divák? Pokud dokáže být otevřený, zažije také oka - mžiky zklidnění, ne-bolesti a ne-strachu, tiché radosti a uspokojení.

Úvodní slovo k výstavě
Kutná Hora 14. listopadu 2015